

The Development of Psychological Needs Scale: A Validity And Reliability Study

Devrim Erginsoy Osmanoğlu ¹ Halil İbrahim Kaya ²

To cite this article:

Erginsoy Osmanoğlu, D. ve Kaya, H.İ. (2022). Psikolojik İhtiyaçlar Ölçeğinin geliştirilmesi: Güvenirlilik ve geçerlik çalışması. *e- Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 9, 1086-1104. doi:10.30900/kafkasegt.1028815

Research article

Received: 26.11.2021

Accepted: 21.12.2022

Abstract

This research was conducted to test the validity and reliability of the "Psychological Needs Scale", which was developed to determine the psychological needs of young adults. The development of the scale was carried out by the following steps: Creating an item pool by collecting a preliminary data, analyzing the qualitative data, determining the items of the 25 subscales of the scale, getting expert opinion for content validity, trial application, and running Factor Analyses. The sample of the research consisted of 1075 university students studying in 2019-2020. The draft items of the scale were created to cover 25 psychological needs through a total of 356 items, which Murray included in his theory. According to the results of the analysis, items that were not found reliable were removed, and finally, a 4-dimensional scale structure with 50 items emerged. These dimensions were respectively helpful/compassionate (positive social behavior) (20 items; 22.47% of the explained variance); sexuality consisted of 9 items (Explained variance 13.59%), dominance/show off 12 items (Explained variance 13.68%), self-disclosure 9 items (Explained variance 9.21%). These values showed that the variance load explained by the scale was sufficient. The Cronbach Alpha internal consistency coefficients calculated based on the item analysis for the reliability of the scale were found to be .909. As a result, it has been revealed that the Psychological Needs Scale developed in the Turkish sample is a valid and reliable tool for measuring the psychological needs of adults.

Keywords: Psychological needs, scale development, adults, factor analysis.

¹ Corresponding Author, Doç. Dr., erginsoy@hotmail.com, Kafkas Üniversitesi, Dede Korkut Eğitim Fakültesi

² Author, Doç. Dr., Kafkas Üniversitesi, Dede Korkut Eğitim Fakültesi

Psikolojik İhtiyaçlar Ölçeğinin Geliştirilmesi: Güvenirlik ve Geçerlik Çalışması

Devrim Erginsoy Osmanoğlu¹ Halil İbrahim Kaya²

Atıf:

Erginsoy Osmanoğlu, D. ve Kaya, H.İ. (2022). Psikolojik İhtiyaçlar Ölçeğinin geliştirilmesi: Güvenirlik ve geçerlik çalışması. *e- Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 9, 1086-1104. doi:10.30900/kafkasegt.1028815

Araştırma Makalesi

Geliş Tarihi: 26.11.2021

Kabul Tarihi: 21.12.2022

Öz

Bu araştırma genç yetişkin bireylerin psikolojik ihtiyaçlarını belirlemek amacıyla geliştirilmiş olan “Psikolojik ihtiyaçlar Ölçeğinin” geçerlik ve güvenilirliğini test etmek amacıyla yapılmıştır. Ölçeğin geliştirilmesi sırasında; madde havuzu oluşturulabilmesi için ön veri toplama, nitel verilerin analizi yapılarak ölçeğin; maddelerini hazırlama, kapsam geçerliği için uzman görüşü alma, deneme uygulaması, verilerin analizinde Açıklayıcı Faktör Analizi ve Doğrulayıcı Faktör Analizi ile aracın güvenilirlik - geçerlik çalışmasının yapılması, şeklinde bir yol izlenmiştir. Araştırmanın örneklemini 2019-2020 yılı içinde Kafkas üniversitesinin farklı fakültelerinde öğrenim görmekte olan 18-27 yaş arası toplam 1075 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Ölçeğin Taslak maddeleri, Murray’in kuramında yer verdiği 25 psikolojik ihtiyacı ve toplam 356 maddeyi kapsayacak biçimde oluşturulmuştur. Analiz sonuçlarına göre güvenilir bulunmayan maddeler çıkarılmış ve son olarak 50 maddelik ve 4 boyutlu bir ölçek yapısı ortaya çıkmıştır. Bu boyutlar sırasıyla 1. faydalı olma/şefkat gösterme (olumlu sosyal davranış) 20 maddeden (Açıklanan varyans %22.47), 2. cinsellik 9 maddeden (Açıklanan varyans %13.59), 3. üstünlük/başatlık/gösteriş yapma 12 maddeden (Açıklanan varyans %13.68), 4. kendini açma 9 maddeden (Açıklanan varyans %9.21) maddeden oluşmaktadır. Ölçek %58.96 luk bir varyans açıklamıştır. Bu değerler ölçeğin açıkladığı varyans yükünün yeterli olduğunu göstermektedir. Ölçeğin güvenilirliği için madde analizine bağlı olarak hesaplanan Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayıları .909 olarak bulunmuştur. Sonuç olarak, üniversite öğrencileri örnekleminde geliştirilen Psikolojik İhtiyaçlar Ölçeğinin yetişkinlerin psikolojik ihtiyaçlarını ölçmede geçerli ve güvenilir bir araç olduğu ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler: Psikolojik ihtiyaçlar, ölçek geliştirme, yetişkinler, faktör analizi.

¹ Sorumlu Yazar, Doç. Dr., erginsoy@hotmail.com, Kafkas Üniversitesi, Dede Korkut Eğitim Fakültesi

² Yazar, Doç. Dr., Kafkas Üniversitesi, Dede Korkut Eğitim Fakültesi

Giriş

İnsan davranışlarını anlama çabasıyla birçok bilim insanı insanların temel ihtiyaçları olduğunu ve bu ihtiyaçları karşılama çabasının insan davranışının temellerini oluşturduğuna dair teoriler geliştirmişlerdir. Bu teorilerden biri McClelland'ın (1985;1961;1975) Öğrenilmiş İhtiyaç Teorisi'dir. Bu teoriye göre bireylerin temel ihtiyaçları onların yaşam deneyimleri sonucu oluşur. Bu ihtiyaçlar zaman içinde kalıcı hale gelir ve kişiden kişiye farklılık gösterir. (Atkinson, 1957; Girgin-Büyükbayraktar ve ark., 2018). McClelland'a göre, cinsiyeti, kültürü veya yaşı fark etmeksizin insanların motivasyon kaynaklarının başarı, bağlılık ve güç olmak üzere üç temel ihtiyaca dayandığını iddia eder. McClelland (1961, 1980) başarı ihtiyacını, bireyin diğerlerinden üstün olma dürtüsü ya da oluşturulmuş bazı standartların üstüne çıkma çabası olarak açıklar (McClelland, 1961). Başarı ihtiyacının doyuma ulaşması bazen başkalarının durumlarına bağlı olarak bazen de kişinin kendi amaçlarını gerçekleştirebildiğinde gerçekleşmektedir (Yamaguchi, 2003). Diğer bir ihtiyaç olan güç ihtiyacı başkalarını etkilemek için bilinçsiz bir dürtüdür. Bu ihtiyacı baskın kişiler başkalarını kontrol etmek ve etkilemek isterler. Statü ve tanınır olmaktan hoşlanırlar (Boyatzis, 2017). Son temel gereksinim bağlılıktır. Bireyin toplumun diğer üyeleriyle iletişime geçmesi ve yakın ilişkiler kurması olarak tanımlanabilir. McClelland' a göre birey yakın ve tatmin edici ilişkiler kurduğunda ve kişiler arası destek ve güven verici bağlantılara sahip olduğunda, bağlılık ihtiyacı tatmin edilmiş olur.

Edward Deci ve Richard Ryan tarafından geliştirilmiş olan "Öz Belirleme Teorisi" ise bireylerin psikolojik sağlık ve gelişimleri için evrensel olan üç temel gereksinim olduğunu iddia eder. Bu temel psikolojik gereksinimler; özerklik (*autonomy*), yeterlik (*competence*) ve ilişkili olmaktır (*relatedness*) (Deci ve Ryan, 1985; 2000; Deci ve Vansteenkiste, 2004; Kirkland ve ark., 2011; Grolnick ve ark., 1997). Teori, özerklik ihtiyacının bireylerin büyümesi ve aktif doğası için temel olduğunu ifade eder. Birey bir durumda seçim hakkı olduğunu algıladığında, yüksek düzeyde özerklik yaşayacaktır (Ryan ve Deci, 2008). Öz belirleme teorisine göre ikinci temel psikolojik gereksinim yeterlidir. Bireylerin evrensel arzusu olan bu ihtiyaç kişilerin çevrelerinde etkin bir şekilde eylemde bulunma ve çevreleriyle başa çıkmak için yeterli hissetme isteklerine karşılık gelmektedir. Yetkinliğin en önemli yönü, bireyin algılanan yeterliliği, yani kişinin kendi dünyasıyla etkin bir şekilde etkileşime girebileceği algısıdır (Elliot, 2005). Son temel gereksinim ilişkili olmaktır. İletişime geçmek, yakın ilişkiler kurmak gibi evrensel eğilimleri temsil etmektedir. İlişkiye yönelik psikolojik ihtiyaç, bir sosyal bağlamda başkalarına ait olma ve bağlanma duygusuyla ilişkilidir. Bireyler yakın ve yüksek kaliteli ilişkiler kurduğunda ve kişiler arası destek ve güven verici bağlantılara sahip olduğunda, ilişkili olma ihtiyacı tatmin edilmiş olmaktadır. Sosyal çevrelerinde insanlarla yüksek düzeyde ilişki algılayan bireyler, uyum sağlayıcı davranış örüntüleri gösterirler (Deci ve Ryan, 2008; Johnston ve Finney, 2010; Kirkland ve ark., 2011).

Psikolojik ihtiyaçlarla ilgili bir diğer kuramcı Maslow'dur. Maslow'a (1954) göre insanlar temel ihtiyaçlarını karşılayabilmek için biyolojik olarak belirlenmiş içsel kapasitelere sahiptirler. Maslow, güdüsel ihtiyaçları bir hiyerarşi içine yerleştirir ve daha karmaşık yüksek düzeydeki ihtiyaçlar karşılanmadan önce belirli temel ihtiyaçların karşılanması gerektiğini iddia eder (Maslow, 1954). Yani Maslow (1970), ihtiyaçların hem biyolojik hem de psikolojik kökenli olduğunu iddia eder. Bu ihtiyaçları ise fiziksel ihtiyaçlar, güvenlik ihtiyacı, ait olma ve sevgi ihtiyacı, saygı ihtiyacı ve kendini gerçekleştirme ihtiyacı olarak beş temel kategoride sınıflandırmıştır. Bazı kaynaklarda bu beş ihtiyaca, anlama ve estetik ihtiyacı dahil edilerek toplam yedi psikolojik ihtiyaç belirlenmiştir (Anyanwu ve ark., 1985; Mulwa, 2008).

Fizyolojik ihtiyaçlar açlık, susuzluk, cinsellik gibi temel biyolojik dürtüleri karşılama ihtiyacını içerir. Güvenlik ihtiyacı, bireyin yaşamının bireyde kaygı yaratacak olan herhangi bir tehdit veya zarardan arındırılması olarak ifade edilebilir. Dış faktörlerden kaynaklı tehlikelerden korunma ihtiyacıdır. Ait olma ve sevgi ihtiyacı sosyal ihtiyaç olarak da adlandırılabilir. Bireyin başkaları tarafından sevilme ve kabul edilmek ve onlara bağlanma ihtiyacını ifade eder. Değer verilme/saygınlık ihtiyacı ise kişinin kendine saygı duyma ve başkalarının onayını alma ihtiyacını içerir. Birey saygınlık, statü, başarı, itibar görme ve tanınma ihtiyaçlarını temsil eder. Abraham Maslow'un anlama ya da bilme ihtiyacı merak, keşfetme ve bilgiye ulaşma ihtiyaçlarını içerir. Estetik İhtiyacı ise sanatı anlama, güzel olandan zevk alma, bireyin kendi yaratıcılığını kullanma ihtiyacı

olarak tanımlanabilir. Son olarak kendini gerçekleştirme ihtiyacı ise kişinin tüm potansiyelini geliştirmek için sahip olabileceği her şey olma ihtiyacıdır (Burger, 2006; Kaur, 2013).

Bir diğer psikolojik ihtiyaç teorisi ise William Glasser'in Seçim Teorisidir. Teoriye göre, tüm insan davranışlarının temelinde olan ve insanın fizyolojik ve psikolojik sağlığı için karşılanması gereken beş temel ihtiyaç vardır (Corey, 2001; Glasser, 1998). Ona göre insanlar yaşamları boyunca hayatta kalma (biyolojik ihtiyaç), güç, ait olma, özgürlük ve eğlence (psikolojik ihtiyaçlar) olmak üzere beş temel ihtiyacı karşılamaya çalışırlar. Hayatta kalma ihtiyacını, gıda, su, barınma, cinsellik, güvenlik ve emniyette olma gibi biyolojik gereksinimleri temsil eder. Psikolojik ihtiyaçlardan ilki ise ait olma ihtiyacıdır. Ait olma, başkalarıyla birlikte olma, önemsendiğini hissetme ve işbirliğine dayalı ilişkiler içinde olmaktır. Glasser (1998) ait olma ihtiyacının bir topluluğa ya da bir gruba ait olma, bir aileye ait olma, bir iş ya da meslek üyesi olma gibi üç farklı biçiminin olduğunu belirtir. Glasser, sevme ve ait olma ihtiyacının en önemli ihtiyaç olduğuna inanır çünkü diğer ihtiyaçları gidermek için insanlara ihtiyaç duyduğumuzu iddia eder. Ona göre başarılı kimliğin temeli sevgi ve değerli olmaya dayanır (Akpınar ve Öz, 2013). Diğer bir psikolojik ihtiyaç olan güç/önem/yetkinlik ihtiyacı ise, statü, hâkimiyet, saygı ve diğer insanların bize itaat etmesiyle karşılanabilir. Güç, özsaygı hissini temelidir ve beğenildiğini bilmek ve kişinin kendine değer vermesiyle oluşur (Jones, 2001). Bir diğer ihtiyaç ise özgürlük / bağımsızlık ihtiyacıdır. Birey, başkalarının gücünü kendi yaşamı için bir tehdit ögesi olarak algıladığında, bu güç bireyi kaygılandırır. İnsanlar, hayatlarının en azından bazı yönleri veya hayatlarını nasıl yaşayacaklarını seçme özgürlüğüne sahip olmak isterler. Bu şekilde birey gereksiz sınırlandırmalar ve zorunluluklar olmadan yaşayabildiğini hisseder. Özgürlük ihtiyacı, eşe, aileye ya da bir partnere ait olma ihtiyacı gibi diğer ihtiyaçlarla çatışabilir. Glasser sevgi, ait olma ve güç ihtiyacının insanlar için temel ihtiyaçlar olsa da eğlenme ihtiyacının da onlar kadar önemli olduğunu ifade etmiştir. Eğlenme ihtiyacı oynama, gülme ve zevk arama arzudur ve bu ihtiyacın öğrenme yeteneği ile bağlantılı olduğu varsayar (Glasser, 2001; 1998). Ona göre, "eğlence, öğrenmenin genetik ödülüdür". Merak ve yaratıcılık da eğlencenin bileşenleridir. Oyun yoluyla, tüm hayatımız boyunca öğreniriz ve oynamayı bıraktığımız gün, öğrenmeyi de bıraktığımız gündür" (1998) şeklinde ifade etmiştir. Ayrıca Glasser tüm başarılı uzun vadeli ilişkilerin temelini eğlence ihtiyacının karşılanmasına dayandığını iddia eder.

İhtiyaçlar konusunda önemli bir kuramcı olan Murray (1938) ise ihtiyaçların doğası gereği psikolojik olduğunu öne sürerken kişilik teorisinde tüm insanların temel ihtiyaçlara sahip olduğuna inanmaktadır. Fakat ona göre, ihtiyaçların önemi konusunda bireysel farklılıklar vardır. Murray ihtiyaçları içsel-temel (örneğin, yiyecek, su, cinsellik, boşaltım gibi) ve psikolojik-ikincil olmak üzere sınıflandırmıştır. Bu açıdan William Glasser ile ortak bakış açısına sahiptir (Ercoskun ve Nalçalı, 2005; Michailidou, 2006; Vlachopoulos ve Michailidou, 2006; Üre ve ark, 2003) Murray 20 adet psikolojik ihtiyaç belirlemiştir. Bu ihtiyaçlar;

1. Alçalma/ kendini suçlama: Pasif bir şekilde dış güçlere bağlanmak, kendini aşağılama ve kendine zarar vermek (mazoşistlik),
2. Başarı: Zor olanın üstesinden gelme, en iyi şekilde yapmaya çalışma
3. Yakın ilişki: Arkadaşlık ya da yakın ilişki kurmak, sevmek sevilme isteği
4. Saldırganlık: başkalarına saldırma ve zarar verme isteği, sadist davranışlar,
5. Özerklik/otonomi: Otoriteye karşı gelmek, baskıya direnmek,
6. Karşıt tepkide bulunma: Öç alma, pes etmeme,
7. Suçtan kaçınma: Kurallara uygun davranarak dışlanmaktan kaçınma,
8. Savunuculuk: Kendini eleştiri ve suçlamalara karşı savunmak, bahaneler üretmek eylemlerini haklı göstermeye çalışma,
9. Uyarılık/ saygı gösterme: Kendinden üstün gördüğü kişilere hayranlık duymak ve onlara memnuniyet hissederek hizmet etmek
10. Üstünlük/ Başatlık: Başkalarının davranışını denetlemek, onlara emir vermek,
11. Sergileme/ Gösteriş: Başkalarının üzerinde bir etki bırakma, onarın ilgisini çekme,
12. Zarardan kaçınma: Acı fiziksel yaralanma, hastalık ve ölümden kendini koruma.
13. Aşağılanmaktan kaçınma: Zor görevleri almayarak ya da ortamdaki uzak durarak başarısızlık, utanç, küçük düşme ve alay edilmekten kaçma,
14. Düzen: Eşyaları düzene sokma, dengeli, intizamlı hareket etme,
15. Oyun: Gerginlikten kaçınmak, eğlence için hareket etme,

16. Reddetmek: Başkalarına mesafeli ve uzak davranmak, ayrımcılık yapmak,
17. Duygusallık: Farklı duygusal deneyimler peşinde koşmak ve bundan zevk almak,
18. Cinsellik: Cinsel çekiciliğe sahip olma, cinsel ilişki kurma ve sürdürme,
19. Yardım isteme: Yardım, korunmak ve şefkat aramak, şefkatli kişilere bağımlı olmak,
20. Anlaşılma: Genel sorular sorma ve teori ile ilgilenme ihtiyaçlarıdır.

Bu ihtiyaçlardan bazıları insanların ruh sağlığı ve esenlik duygusu için olumludur, ihtiyaçlara yaklaşmayı gerektirir; bazıları da olumsuzdur, ihtiyaçlardan kaçınmayı gerektirir (Deveci, 2007). Murray aynı zamanda bazı durumlarda birkaç ihtiyacın bir araya gelerek davranışı yönlendirebileceğini ve bazı ihtiyaçlarında birbirleriyle çatışabileceğine kişinin gelişimini engelleyici olabileceğine inanmaktadır (Murray, 1938; Burger, 2006; Yanbastı, 1990; Kartal, 2003; Dilekmen, 1986, Ercoşkun ve Nalçalı, 2005).

Bireylerin temel psikolojik ihtiyaçlarının yaşanılan sosyal bağlam tarafından desteklenmesi, ruh sağlığı olumlu yönde etkilerken bireylerde esenlik halinin gelişmesini sağlar (Ryan ve Deci, 2000a; Ryan ve Deci, 2000b). Psikolojik ihtiyaçların yeterince karşılanmaması ise bireylerin topluma oryantasyon sürecinde problemler yaşamasına ve esenlik halinin bozulmasına sebep olur (Arslan ve Coşkun, 2020; Arslan ve Coşkun, 2022; Deci ve Ryan, 2000; Deci ve Vansteenkiste, 2004). Bireyin davranışlarının kaynağı olan psikolojik ihtiyaçların bilinmesi, ruh sağlığı çalışanlarının ve eğitimcilerin bireyin davranışını anlaması ve kişinin ruh sağlığına yönelik müdahaleleri belirleyebilmesi açısından önemlidir. Bu gerekçeyle psikolojik ihtiyaçlar ölçeğinin geliştirilmesine karar verilmiştir. Psikolojik ihtiyaçlar ölçeği, insan davranışlarını psikolojik gereksinimleri karşılamaya yönelik eylemler olarak kabul etmiş ve insanı anlamının en iyi yolunun onun temel gereksinimlerini belirlemeye çalışmak olduğunu ifade eden Murray'ın psikojenik ihtiyaçlar teorisi temel olarak geliştirilmiştir. Diğer teorisyenlere göre psikolojik ihtiyaçları oldukça geniş sınıflayabilen Murray, bu ihtiyaçları Psikanalitik kuram ve Ayrımcı özellik teorileri doğrultusunda geliştirilmiştir. Murray, insanlarda görülen belli başlı bazı ihtiyaçları, derinlemesine otobiyografik yazılar, soru listeleri, çocukluk anıları, görüşmeler, tesadüfi sohbetler, ilgi ve yetenek testleri ile incelediği vakalardan topladığı bulgular ve araştırmalar sonucu sınıflamıştır. Çok yönlü ve farklı kaynakların analizi sonucu elde ettiği veriler onun çalışmasını diğer teoriler göre daha güçlü hale getirmektedir. Fakat, Murray bireylerin psikolojik ihtiyaçlarını belirlerken Tematik algı testi gibi projektif yöntemler kullanmaktadır. Tematik Algı Testi (TAT) ile amaç 14-40 yaş arasındaki bireylerin davranışlarının altında bulunan ruhsal dinamikleri açığa çıkarmak ve kişilik analizi yapmaktır. Toplam 31 resimli karttan oluşan Tematik Algı Testi (TAT), eğitilmiş bir yorumcunun, testi alan kişinin kişiliğinin baskın dürtülerini, psikolojik ihtiyaçlarını çatışmalarını, saplantılarını, duygularını ve düşüncelerini görebilmek için kullandığı bir yöntemdir. Bu durum değerlendirme yaparken uzmanları zorlamakta ve projektif teknikler eğitimi almamış kişiler tarafından değerlendirme yapılabilmesini imkânsız hale getirmektedir. Bu ölçekle psikolojik ihtiyaçlar standartlaştırılmış teste dönüştürülmüştür. Ayrıca, daha önce Eşici (2021) tarafından geliştirilmiş olan Temel Psikolojik İhtiyaçlar Ölçeği seçim teorisi bağlamında psikolojik ihtiyaçları dört alt boyutta ele alınmaktadır. Bu boyutlar güç, eğlence, sevgi/ait olma ve özgürlük olarak sınırlanmıştır. Kesici (2008) tarafından geliştirilen Yeni İhtiyaç Değerlendirme Ölçeği ise Heckert ve arkadaşları (2000) psikolojik ihtiyaçlar olarak bilinen başarı, ilişki, özerklik ve başatlık ihtiyaçlarını sosyal ihtiyaçlar olarak değerlendirmişlerdir. Diğer ölçekler ise Cheng ve ark. (2015) tarafından geliştirilen Selvi ve Bozo (2019) tarafından uyarlanması yapılan ölçek ise iş ortamındaki temel psikolojik ihtiyaçların karşılanışlık derecesini belirlemeye yöneliktir. Tüm bu ölçeklerin farklı kuramlar çerçevesinde oluşturulması ve günümüz insanın ihtiyaçlarının zaman, ortam ve şartlara göre değişmiş olması ihtimali ölçeğin geliştirilmesini gerekli kılan diğer bir durumdur. Bu çalışmada analize dahil edilen 356 madde hem Murray'ın teorisinde geçen hem de ön çalışmalarda öğrencilerin belirttiği ihtiyaçlar doğrultusunda hazırlanmıştır. Bu bağlamda, bu çalışmanın amacı Murray'ın teorisi temelinde psikolojik ihtiyaçlar ölçeği geliştirmek ve bu ihtiyaçları olumlu veya olumsuz biçimde sınıflamaktır.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma genç yetişkin bireylerin psikolojik ihtiyaçlarını belirlemek amacıyla geliştirilmiş olan “Psikolojik İhtiyaçlar Ölçeği” nin geçerlik ve güvenilirliğini test etmek amacıyla yapılmıştır.

Bu amaçla çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri; “geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmacı olay ya da durumu olduğu gibi yansıtmaya çalışır” (Karasar, 2009). Araştırma için Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulundan uygulama izni alınmıştır. Ölçeğin geliştirilmesi sırasıyla; madde havuzu oluşturulabilmesi için ön veri toplama, nitel verilerin analizi yapılarak ölçeğin 15 alt boyut maddelerini hazırlama, kapsam geçerliği için uzman görüşü alma, deneme uygulaması, verilerin analizinde Açıklayıcı Faktör Analizi ve Doğrulayıcı Faktör Analizi ile ölçme aracının geçerlik güvenirlik çalışmasının yapılması, şeklinde bir yol izlenmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu Kafkas Üniversitesi öğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemini seçkisiz örnekleme yöntemiyle ve çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden aynı zamanda görülme sıklığı, duyarlılık ve kitle büyüklüğü dikkate alınarak, 2019-2020 yılı içinde Kafkas üniversitesinin eğitim fakültesi, iktisat fakültesi ve fen edebiyat fakültelerinin farklı bölümlerinde öğrenim görmekte olan 18-27 yaş arası 1075 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Veri elde edilen gruplar birinci çalışma grubu ile ikinci çalışma grubu olarak belirlenmiştir. Birinci çalışma grubundan 356 maddelik ölçek ön uygulama formu ile veri elde edilirken; İkinci çalışma grubundan 50 maddelik ölçek son uygulama formu ile veri elde edilmiştir. Örneklemin 575 üniversite öğrencisi AFA da 500 öğrencisi DFA veri seti üzerinden analiz edilmiştir.

Veri Toplama Aracını Geliştirme Süreci

“Psikolojik İhtiyaçlar Ölçeği”nin hazırlanması sürecinde De Vellis (2003) tarafından önerilen, aşağıdaki adımlar izlenmiştir.

Madde Havuzunun Hazırlanması: Madde havuzu oluşturulurken psikolojik ihtiyaçlarla ilgili teoriler incelenmiştir. Daha sonra üniversitede eğitim alan 60 genç yetişkine “Duygusal ilişkilerinizde baskın olan ihtiyaçlarınız nelerdir?”, “Yoğun duygusal ilişki kurduğunuz kişilerle yaşadığınız olumsuz durumlara sıklıkla nasıl tepki verirsiniz?” Soruları sorulmuş bunlar, romantik ilişkilerinizde, arkadaşlık ilişkilerinizde, aile ilişkilerinizde ve iş ve okul ilişkilerinizde şeklinde dört farklı alanda detaylı olarak açıklanması istenmiştir. Toplam 2 açık uçlu sorudan elde edilen nitel veriler 3 uzman tarafından içerik analizi yapılarak ilk taslak maddeler oluşturulmuştur. Taslak maddeler, Murray’in kuramında yer verdiği birçok psikolojik ihtiyaca ve açık uçlu sorulardan elde edilen verilere dayanarak oluşturulmuştur. Ölçek “alçalma/ kendini suçlama, başarı, özerklik/özgürlük/otonomi, itaat/uyarlık, üstünlük/ başatlık, sergileme/ gösteriş, düzen, cinsellik, yardım isteme/ilgi görmek, anlama, faydalı olma, saldırganlık, yakın ilişki, değişiklik, oyun/eğlenme, reddetmek, duygululuk, varolma/hayatta kalma, başarısızlıktan kaçınma, suçtan kaçınma, karşıt hareket, savunma, kendini açma, inanç ve dayanıklılık boyutlarını kapsayacak şekilde toplam 25 alt boyut ve 356 maddeyi içermektedir.

Madde Havuzunun Uzman Görüşü Çalışmaları: Geçerlilik çalışması için ölçek, eğitim bilimleri ve rehberlik ve psikolojik danışmanlık alanlarında uzman 7 öğretim üyesi tarafından incelenmiştir. Uzmanlardan “Psikolojik ihtiyaçlar Ölçeği”nde yer alan maddeleri çalışmanın amacına uygunluğu, açıklığı ve anlaşılabilirliği açısından incelemeleri, gerekli gördükleri durumlarda maddelerin değiştirilmesi, düzeltilmesi ve çıkartılması ile ilgili görüşlerini belirtmeleri istenmiştir. Uzman görüşleri ve önerileri doğrultusunda uygun olmayan 8 madde çıkarılarak 356 maddelik bir ölçek madde havuzu oluşturulmuştur.

Psikolojik İhtiyaçlar Ölçeğinin Yapısı

Likert ve diğerleri, ölçeğin güvenilirliğinin üst sınırlarına ulaşması için mümkün olduğunca geniş ölçek kullanmayı tavsiye etmektedir. Preston ve Colman (2000) araştırmalarında 2, 3 ve 4

seçenekten oluşan ölçeklerin en düşük, 5 ve 6 seçenekten oluşan ölçeklerin orta, 7-10 seçenekten oluşan ölçeklerin ise en yüksek geçerlik, güvenilirlik ve kullanıcı tercihi değerlerine sahip olduklarını ortaya koymuşlardır. Bu sebeple geliştirilen ölçek, yedili Likert tipi bir ölçektir. Maddelerdeki yanıt seçenekleri “Hiç yansıtmıyor” 1 2 3 4 5 6 7 “Tamamen yansıtıyor” şeklinde oluşturulmuştur.

Veri Toplama Yöntemi

Taslak olarak hazırlanan 356 maddelik psikolojik ihtiyaçlar ölçeği, Kafkas Üniversitesi'nin farklı fakülte ve bölümlerine devam eden toplam 1075 öğrencinin katılımıyla online form üzerinden toplanmıştır.

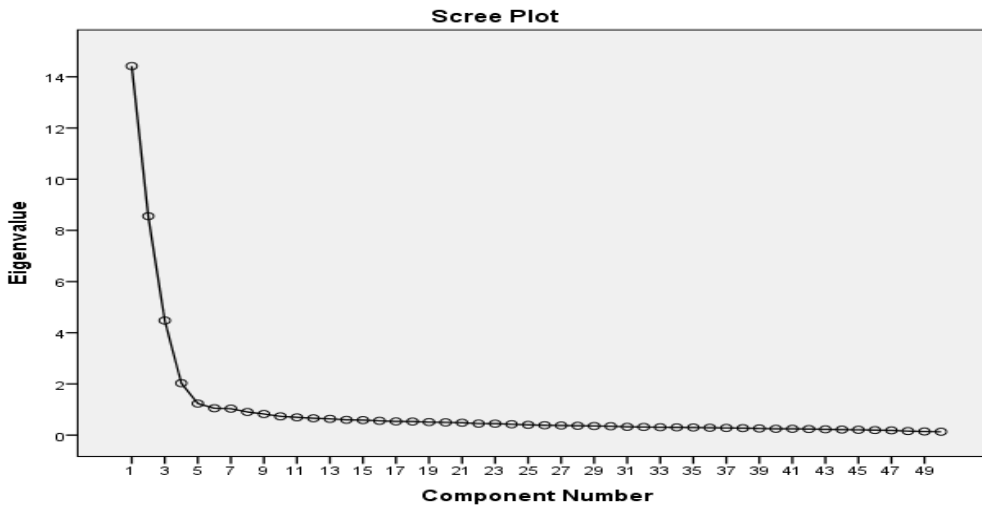
Verilerin Analizi

Nicel araştırmalar objektif olarak gözlenebilir ve ölçülebilir olmasının yanında sayısal ifade edildiği için güvenilir ve nesnel sonuçlar veren araştırmalardır. Ölçeğin uygulanmasının ardında elde edilen veriler kullanılarak ölçeğin faktör yapısını ortaya çıkarmak ve ölçeğin yapı geçerliğinin denetlenmesi adına Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) yöntemi kullanılmıştır. Bilgisayar ortamında toplanan “Psikolojik İhtiyaçlar Ölçeği” verileri istatistik paket programı yardımı ile analiz edilmiştir. Geçerlilik-güvenirlik testleri yapılarak “Açıklayıcı-Doğrulayıcı Faktör Analizi” ve “Cronbach Alpha” katsayıları hesaplanmıştır.

Bulgular

Psikolojik İhtiyaçlar Ölçeği taslak formu ile 1075 genç yetişkin katılımcıdan elde edilen verilerin AFA'ya uygunluğu KMO ve Bartlett Test sonuçları ile değerlendirilmiştir. 356 maddeden oluşan ölçek ön formundan AFA sonucunda madde faktör yükü .50'nin altında olan 306 madde ölçekten çıkartılmıştır.

50 maddelik ölçek formundan elde edilen verilerin AFA'ya uygunluğu kontrol edilmiş ve KMO:.958 ve Bartlett: $\chi^2=38801,296$, $p=.000$, $df=1225$ olarak tespit edilmiştir. Verilerin AFA'ya uygun olduğu anlaşılmış ve AFA uygulanmıştır. AFA'da 4 boyut elde edilmiştir. Bu boyutlar sırasıyla 1. faydalı olma/şefkat gösterme (olumlu sosyal davranış) 20 maddeden (Açıklanan varyans %22.47), 2. cinsellik 9 maddeden (Açıklanan varyans %13.59), 3. üstünlük/başatlık/gösteriş yapma 12 maddeden (Açıklanan varyans %13.68), 4. kendini açma 9 maddeden (Açıklanan varyans %9.21) maddeden oluşmaktadır. Ölçek toplam olarak %58.96'lık bir açıklayıcılığa sahiptir. Bu değerler ölçeğin açıkladığı varyans yükünün yeterli olduğunu göstermektedir. Diğer taraftan elde edilen Cronbach alfa iç tutarlılık katsayı değerleri (.909) ile iki yarı test sonucunda ulaşılan değerler (1. Kısım= .915, 2.Kısım=.955) ölçeğin güvenilir olduğunu da ortaya koymaktadır. Ölçeğin alt boyutlarına göre 1. faydalı olma/şefkat gösterme (olumlu sosyal davranış) Cronbach alfa: .958, 2. cinsellik Cronbach alfa: .960, 3. üstünlük/başatlık/gösteriş yapma Cronbach alfa: .927, 4. kendini açma Cronbach alfa: .864 olarak hesaplanmıştır. AFA'da elde edilen Scree-Plot grafik ise şu şekildedir.

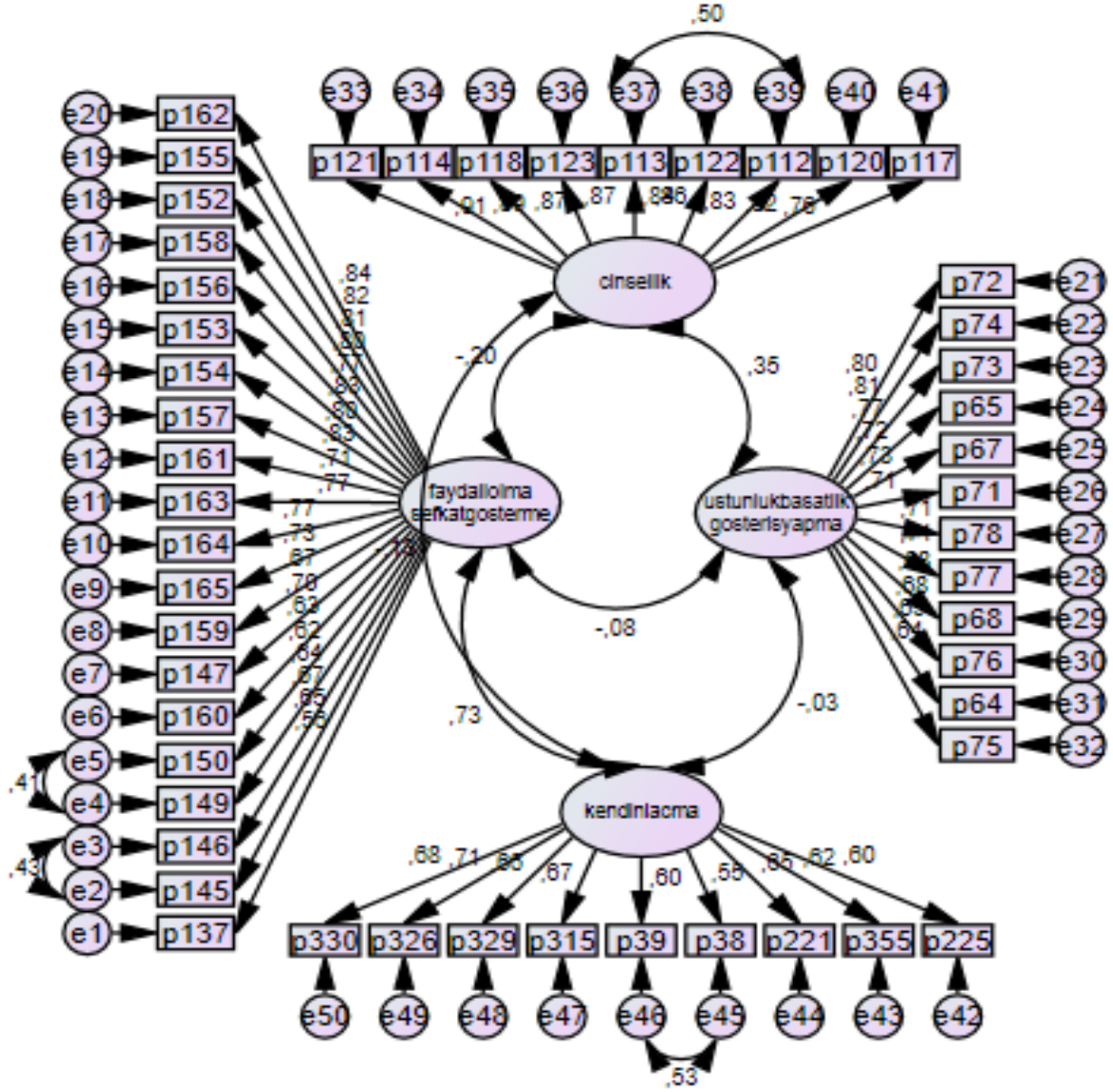
Şekil 1. Scree-Plot Grafik

Nihai aşamada kalan 50 maddelik ölçeğe ait AFA verileri Tablo 1’de sunulmuştur. Veri gösteriminde sadeliğe önem verildiği ve verilerin sunumunda anlaşılabilirliğin sağlanabilmesi amacıyla maddelerin sahip oldukları en yüksek faktör yükleri tabloda sunulmuştur.

Tablo 1.
AFA Sonuçları

Madde No (Yeni)	Madde No (Eski)	Alt Boyutlar				Madde Toplam Korelasyonu	Madde Silinirse Cronbach Alfa Katsayısı	Boyutlara Göre Cronbach Alfa
		1	2	3	4			
M1	p162	.807				.434	.908	
M2	p155	.800				.506	.909	
M3	p152	.787				.473	.908	
M4	p158	.787				.439	.908	
M5	p156	.781				.492	.908	
M6	p153	.780				.456	.907	
M7	p154	.777				.456	.907	
M8	p157	.777				.491	.908	
M9	p161	.751				.429	.907	
M10	p163	.749				.469	.908	
M11	p164	.747				.441	.909	.958
M12	p165	.717				.400	.907	
M13	p159	.679				.340	.908	
M14	p147	.658				.436	.908	
M15	p160	.657				.341	.908	
M16	p150	.626				.455	.907	
M17	p149	.623				.427	.909	
M18	p146	.613				.470	.908	
M19	p145	.598				.405	.909	
M20	p137	.519				.427	.908	
M21	p121		.892			.382	.908	
M22	p114		.886			.421	.908	
M23	p118		.864			.368	.907	
M24	p123		.861			.345	.908	
M25	p113		.854			.415	.907	.960
M26	p122		.853			.386	.907	
M27	p112		.844			.399	.907	
M28	p120		.812			.339	.907	
M29	p117		.783			.299	.907	
M30	p72			.812		.422	.907	
M31	p74			.812		.416	.907	
M32	p73			.770		.387	.907	
M33	p65			.757		.407	.907	
M34	p67			.754		.411	.907	
M35	p71			.746		.464	.907	
M36	p78			.745		.398	.908	.927
M37	p77			.725		.479	.908	
M38	p68			.722		.397	.907	
M39	p76			.684		.284	.907	
M40	p64			.658		.252	.907	
M41	p75			.640		.335	.907	
M42	p330				.657	.330	.908	
M43	p326				.653	.328	.908	
M44	p329				.646	.365	.908	
M45	p315				.640	.347	.908	
M46	p39				.624	.379	.908	.864
M47	p38				.596	.342	.908	
M48	p221				.577	.369	.908	
M49	p355				.573	.360	.908	
M50	p225				.540	.325	.908	

AFA'da 50 maddelik ve 4 boyutluk yapının doğrulanması amacıyla DFA uygulanmıştır. DFA sonucunda elde edilen diyagram Şekil 2'de verilmiştir.

Şekil 2. DFA Diyagramı

DFA sonucunda 50 maddenin tamamına ait madde faktör yükleri Faydalı Olma/Şefkat Gösterme Boyutunda madde faktör yükleri .84 ile .55 arasında; Cinsellik Boyutunda madde faktör yükleri .91 ile .76 arasında; Kendini Açma Boyutunda madde faktör yükleri .71 ile .55 arasında; ve Üstünlük Başatlık-Gösteriş Yapma Boyutunda madde faktör yükleri .81 ile .63 arasında yer almaktadır. Harrington (2009) tarafından ifade edildiği gibi .30 ve üstü madde faktör yükü maddenin ölçek için anlamlı olduğunu göstermektedir. Bu sebeple herhangi bir madde ölçekten çıkartılmamıştır. Ancak uyum indeks değerlerinin iyileştirilebilmesi amacıyla e2-e3, e4-e5, e37-e39 ve e45-e46, hata katsayısına sahip maddeler arasında modifikasyon uygulanmıştır. DFA sonucunda ulaşılan madde uyum indeksleri; CMIN= 4704.180, df=1165, CMIN/df=4.038 (Kabul Edilebilir Uyum), GFI=.85 (Kabul Edilebilir Uyum), AGFI=.82 (Kabul Edilebilir Uyum), NFI=.90 (İyi Uyum), IFI=.91 (İyi Uyum), TLI=.91 (İyi Uyum), CFI=.91 (İyi Uyum), RMSEA=.053 (İyi Uyum) şeklindedir. Schermelleh-Engel, Moosbrugger ve Müller (2003) DFA sonucunda elde edilen uyum indekslerinde kesinlikten söz etmenin zorluğundan söz etmekte ve indeks değerlerinin referans değerlere yakın olması durumunda kabul edilebileceğini bildirmektedir. Sonuç olarak; bu veriler veri toplama aracının AFA ile elde edilen 50 maddelik ve 4 boyutlu yapısının doğrulandığını göstermektedir.

Sonuç ve öneriler

Bu araştırma genç yetişkin bireylerin psikolojik ihtiyaçlarını belirlemek amacıyla geliştirilmiş olan “psikolojik ihtiyaçlar Ölçeği” nin geçerlik ve güvenilirliğini test etmek amacıyla yapılmıştır. Ölçeğin güvenilirliği için madde analizine bağlı olarak hesaplanan Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayıları .909 olarak bulunmuştur. Elde edilen sonuçlar ülkemizde yetişkin bireylerin psikolojik ihtiyaçlarını belirlemek amacıyla geliştirilmiş olan “psikolojik ihtiyaçlar Ölçeği” nin güvenilir ve geçerli bir ölçüm aracı olduğunu göstermektedir.

Ölçek maddeleri Murray’ın kuramında yer verdiği “alçalma/ kendini suçlama, başarı, özerklik/özgürlük/otonomi, itaat/uyarlık, üstünlük/ başatlık, sergileme/ gösteriş, düzen, cinsellik, yardım isteme/ilgi görmek, anlama, faydalı olma, saldırganlık, yakın ilişki, değişiklik, oyun/eğlenme, reddetmek, duygululuk, varolma/hayatta kalma, başarısızlıktan kaçınma, suçtan kaçınma, karşıt hareket, savunma, kendini açma, inanç ve dayanıklılık boyutlarını kapsayacak şekilde toplam 25 alt boyut hazırlanmış olmasına rağmen 50 maddelik ve 4 boyutlu bir yapı ortaya çıkmıştır. Bu boyutlar sırasıyla faydalı olma/şefkat gösterme (olumlu sosyal davranış) 20 maddeden, cinsellik 9 maddeden, üstünlük / başatlık / gösteriş yapma 12 maddeden, kendini açma 9 maddeden oluşmaktadır.

Bu 4 alt boyutun belirgin olarak ortaya çıkma nedeni örneklem grubunun genç yetişkinler oluşması olabilir. Girgin-Büyükbayraktar, Bozgeyikli ve Kesici (2018) tarafından yapılan gençlerin psikolojik ihtiyaçlarını belirleme çalışmasında da toplumsal statü, ait olma, ilgi görme, başarıma ve yeterlilik ihtiyaçlarının gençler tarafından daha fazla önemsendiği görülmektedir. Sheldon, Ryan, Deci ve Kasser, (2004) de ise özellikle genç yetişkinlerin gruplara üye olmak ve popülerlik / tanınmış olma isteklerinin baskın olduğunu ifade etmektedirler. Ölçekte “üstünlük/ başatlık/ gösteriş yapma ” olarak ortaya çıkan boyut Adler’in kuramında üstünlük çabası” olarak adlandırmıştır. Adler’e göre de yeni doğmuş insan zayıf, savunmasız, yardıma muhtaç ve diğerlerine bağımlı olarak dünyaya gelir. Zamanla aşağılık, savunmasızlık ve yetersizlik hislerini taşımaktadır. Adler, her insanın yaşamına “derin yetersizlik duygusu” ile başladığını ifade etmiş ve bu duygudan kurtulmak için gösterilen çabayı da “üstünlük çabası” olarak değerlendirmiştir (Geçtan, 1981; Doksat, Ünsalver ve Beşkardeş, 2005). Temelde insan olmak, aşağılık duygularına sahip olmak demektir. Her insan hayatının bir döneminde aşağılık duygusuna kapılır. Bu duygu, evrensel bir nitelik taşır (Adler, 2006). Bireysel psikoloji yetersizlik duygusunun diğer ucunda mükemmel olma çabasının olduğunu buna rağmen her iki duygusunda birbirini tetikleyen güce sahip olduğunu savunmuştur. Kuram, ilk şekillendirildiği dönemlerden en olgun şekle ulaşana kadar mükemmel olma çabasını başka bir ifadeyle insanlara karşı üstün olma isteğini, bireyi harekete geçiren güç olarak tanımlamıştır (Boeree, 2006). Bu hisler, bireyin başarıya ulaşması için itici bir güç sergilemektedir. Ancak sağlıklı gelişimde bireyler toplum için yararlı olacak başarı için çabalarken, sağlıklı gelişimde bireyler kendi üstünlükleri için çaba sarf etmektedir (Feist ve Feist, 2008). Evrensel nitelik taşıyan üstünlük/ başatlık ve bu üstünlüğün diğerleri tarafından onaylanması anlamına gelen sergileme/ gösteriş yapma ihtiyaçlarının ortaya çıkması şaşırtıcı değildir.

Ölçeğin faydalı olma/şefkat gösterme (olumlu sosyal davranış) boyutu Adler kuramının kalbini oluşturan “Toplumsal ilgi” ya da “Gemeinschaftsgefühl”, “biraradalık” duygusu ile açıklanabilir. Toplumsal ilgi, genel olarak bireyin yaşadığı problemler sürecinde kişinin öznel iyi oluşları ve topluma katkı sağlama biçimi olarak tanımlanır. Ayrıca, kişinin toplumun bir üyesi olarak bireylerle ilişkide olmayı ve gerçek dünyada diğer insanlarla geçinmeyi isteme olarak da tanımlanabilir (Ionedes, 2008). Bu duygu kişinin diğer bireylerle ve yaşadığı dünyayla olan ilişkisini, kendisinin ve davranışlarının bilincinde olmayı, başkalarıyla bireysel etkileşiminin nasıl olduğunu gösterir. Bir başka deyişle, kişinin çevresindeki insanlara sevgi, yakınlık, yardımseverlik göstermesini, yıkıcı olmamasını ifade eder (Tuncer, 2006). Kişinin toplumsal ilgisi, yaşamla uyumsuz olup olmaması, kendisini sınırlayıp sınırlamaması, kendisini geliştirmesi ya da bütün toplumun yararına olan çözümleri araştırıp araştırmamasını temsil ederken, kişiyi üstünlük çabasına yönlendiren duygu olarak da düşünülebilir (Knill, 2006).

Kişilerin sağlıklı iletişim yürütülebilmesinde önemli olan faktörlerden birisi de ölçeğin boyutlarından biri olan kendini açma davranışıdır. Bireylerin birbirlerini daha çok tanıyıp anlayabilmelerine bunun sonucu olarak ilişkilerinin derin, anlamlı ve daha güvenli sürdürülebilmesinde kendini açma oldukça etkili rol üstlenmektedir (Çetinkaya ve Akbaba, 2011).

Bireyler ancak güvendikleri ve derin duygular yaşadıkları kişilere kendilerini açar, kendilerini açtıkları kişilere de zamanla yakın hissederler. Yapılan araştırmalar, uygun düzeyde kendini açmanın ruh sağlığını olumlu etkilediğini göstermektedir (Ağlamaz, 2006; Farber, 2006; Uygur, 2018). Özellikle genç yetişkinler yakın ilişki kurabilmek için kendini açma davranışını önemli bir psikolojik ihtiyaç olarak görmektedir.

Ölçekte cinsellik ihtiyacının baskın olması ise genç yetişkinlerin bedeninde ortaya çıkan fizyolojik değişimler ve değişen fiziksel görünümüne uyum sağlama, cinsel arzularını farkına varması, karşı cinse olan yakınlığın artmasına (Esen, 2017) bağlanabilir ki bu dönem Erikson ve Erikson'a (1997) göre yakınlığa karşı (yakınlaşma) ve yalıtılmışlık olarak adlandırılır. Erikson'a (1963) göre karşı cinse yakınlık sadece cinsel olarak değil, yaşamı paylaşma anlamına gelir. Genç yetişkinlerde yalıtılmışlık hissi insanlardan ayrı kalma, tanınmama, bilinmeme ve aranmama korkusunu içerir. Bu korkunu sonucunda genç yetişkinler birbirlerine yaklaşır ve bağlanırlar (Erikson ve Erikson, 1997). Aksi durumda ilişkilerde mesafe korunur. Mesafe koyma ise önyargıyı yarışmacı ve mücadeleci içeren sağlıklı ilişkileri getirir (Erikson 1963, 1968).

Tüm bunlar dikkate alındığında ölçeğin faydalı olma/şefkat gösterme (olumlu sosyal davranış), cinsellik, üstünlük/ başatlık/ gösteriş yapma ve kendini açma ihtiyaçlarının genç yetişkin yaş grubu için temel psikolojik ihtiyaçlar olduğu iddia edilebilir. Eğitimin psikolojik temelleri dikkate alındığında da öğrencilerin davranışlarını istedik yönde değiştirebilmek için psikolojiyle işbirliği yaptığı görülmektedir. Psikoloji biliminin ortaya koyduğu bulgular öğrencilerin daha nitelikli bir eğitim alabilmesi ve eğitimin geliştirilmesi için kullanılmaktadır. Özellikle eğitimin ve sağlık kuruluşlarının temel amaçları sağlıklı toplum ve faydalı vatandaşlar yetiştirmektir. Yaşamın ilk yıllarından itibaren okul öncesi hariç en az 12 yıllık zorunlu eğitim süreci dikkate alındığında insan ömrünün hiç de azımsanmayacak bir bölümü okulda eğitim kurumlarında geçmektedir. Bu kurumların çocukların psikolojik ihtiyaçlarının en az fiziksel ve sosyal ihtiyaçlar kadar önem taşıdığını bilmesi gerekir. Psikolojik ihtiyaçlarını dikkate alan bir eğitim sistemi içindeki üyelerinin, kararlı, şefkatli, sağlıklı, bağımsız, yaşadığı çevreye duyarlı, toplumsal hayata katkı sağlayan ve öznel iyi oluşları yüksek kişilik özellikleri taşıyan bireyler olmalarına destek olabilir. Bahsedilen amaçların gerçekleştirilebilmesi eğitim sistemin içinde bulunun tüm katılımcıların psikolojik ihtiyaçlarının belirlenmesi ve bu ihtiyaçların tatmin edilmesiyle mümkündür.

Bireylerin pozitif duygular yaşamasının temel taşı olan psikolojik ihtiyaçlarını belirlerken sıklıkla projektif yöntemler kullanılmaktadır. Bu ölçekle psikolojik ihtiyaçlar standartlaştırılmış teste dönüştürülmüş ve bilimsel çalışmalarda daha kolaylaştırılmış bir yapı ortaya konulmuştur. Daha önce geliştirilmiş olan ölçeklerin iş ortamındaki temel psikolojik ihtiyaçların karşılanmışlık derecesini belirlemeye yönelik olması, psikolojik ihtiyaçları belirlemeye dönük bazı ölçeklerde maddelerinin yeterince anlaşılır olmaması ya da alt boyutlarının sınırlı olması, günümüz insanın ihtiyaçlarının zaman, ortam ve şartlara göre değişmiş olması bu ölçeğin geliştirilmesini gerekli kılan ve diğerlerinden ayıran önemli özellikleridir. Ayrıca ölçme aracındaki madde sayısının az olması yapılacak araştırmalara ilişkin uygulamalarda araştırmacı ve katılımcılar açısından önemli avantajlar sağlayacağı düşünülmektedir.

Bununla birlikte bu çalışmadan elde edilen sonuçlar birtakım sınırlılıklar içerisinde değerlendirilmelidir. Bu çalışmada veriler genç yetişkin grubu içeren üniversite öğrencilerinden elde edilmiş olup yaş gruplarının farklı ihtiyaçlar içinde olabileceği dikkate alınmalıdır. Yine ülkemizin sosyodemografik yapısı dikkate alındığında her bir bölgede farklı psikolojik ihtiyaçlarının olabileceği göz önünde tutulmalıdır. Örneğin son yıllarda ülkemizde yaşayan mültecilerin yoğun yaşadığı bölgelerde bulunan bireylerle mülteci yerleşimi olmayan ya da çok az olan bölge halkı farklı ihtiyaçlar içinde olabilir. Yaş grupları dikkate alındığında Ericson'un benlik bütünlüğüne karşı umutsuzluk dönemi olarak adlandırdığı 70-80 arası yaşa sahip kişilerin psikolojik ihtiyaçları yardım isteme/ilgi görmek, duygululuk, anlama, varolma/hayatta kalma ya da inanç ihtiyaçları ortaya çıkabilir. Çünkü birey bu dönemde hayatı ile ilgili özeleştirme yapmaya başlar. Kişi yaşamının üretken olduğunu düşündüğünde benlik bütünlüğüne ulaşır. Etkisiz, yetersiz bir hayat geçirenler de ise ölüm korkusu başlarlar. Bu nedenle çalışmanın madde havuzu oluşturulurken nitel verilerden ve alan yazından elde edilen 15 farklı psikolojik ihtiyaç farklı yaş gruplarından, farklı eğitim kademelerinden ve farklı kültürlerden toplanacak veriler üzerinde ölçeğin psikometrik özelliklerinin incelenmesi yararlı olacaktır.

Lisans Bilgileri

e-Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi'nde yayınlanan eserler Creative Commons Atıf-Gayri Ticari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

Copyrights

The works published in e-Kafkas Journal of Educational Research are licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Etik Beyannameesi

Bu alışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiđi Yönergesi” kapsamında belirtilen kurallara uyulduğunu ve “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiđine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbirini gerekleştirmediğimizi beyan ederiz. Aynı zamanda yazarlar arasında çıkar çatışmasının olmadığını, tüm yazarların çalışmaya katkı sağladığını ve her türlü etik ihlalinde sorumluluğun makale yazarlarına ait olduğunu bildiririz.

Etik Kurul İzin Bilgileri

Etik kurul adı: Kafkas Üniversitesi Sosyal ve Beřeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiđi Kurulu

Etik kurul karar tarihi: 23.10.2019

Etik kurul belgesi sayı numarası: E-26477

Kaynakça

- Adler, A. (2006). *İnsanı tanıma sanatı*. İstanbul: Say Yayınları.
- Ağlamaz, T. (2006). *Lise öğrencilerinin saldırganlık puanlarının kendini açma davranışı, okul türü, cinsiyet, sınıf düzeyi, anne-baba öğrenim düzeyi ve ailenin aylık gelir düzeyi açısından incelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Akpınar, O. ve Öz, F. S. (2013). Gerçeklik terapisi: özellikler, temel kavramlar, tedavi, uygulama ve değerlendirme. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 12 (43), 001-022.
- Anyanwu, C.N., Omolewa, M.A, Adeyeri, C.L.K, Okanlawon, A.B. ve Siddiqui, A.A (1985). *Adult education and community development*. Ibadan: Heinemann Educational Books (Nig.) Ltd.
- Arslan, G., ve Coşkun, M. (2020). Student subjective wellbeing, school functioning, and psychological adjustment in high school adolescents: A latent variable analysis. *Journal of Positive School Psychology*, 4(2), 153-164.
- Arslan, G., Coşkun, M. (2022). Social exclusion, self-forgiveness, mindfulness, and internet addiction in college students: a moderated mediation approach. *Int J Ment Health Addiction*, 20, 2165–2179 <https://doi.org/10.1007/s11469-021-00506-1>
- Boeree, G. (2006). Alfred Adler (1870-1937) *Personality theories*. Psychology Department Shippensburg University Press.
- Boyatzis, R. E. (2017). McClelland, David C. encyclopedia of personality and individual differences (Pp.1-5). Doi:10.1007/978-3-319-28099-8_2230-1
- Burger, M. J. (2006). *Kişilik*. İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Chen, B., Vansteenkiste, M., Beyers, W., Boone, L., Deci, E. L., Kaap-Deeder, J. V., Duriez, B., Lens, W., Matos, L., Mouratidis, A., Rayn, R. M., Sheldon, K. M., Soenens, B., Petegem, S. V. ve Verstuyf, J. (2015). Basic psychological need satisfaction, need frustration, and need strength across four cultures. *Motivation and Emotion*, 39, 216– 236.
- Corey, G. (2001). *Theory and practice of counseling and psychotherapy* (6th Ed.). Wadsworth: Brooks Cole, Thompson Learning.
- Çetinkaya, B. ve Akbaba, S. (2011). Üniversite öğrencilerinin kendini açma davranışları ile bağlanma stilleri arasındaki ilişki. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(4), 1-18.
- Deci, E. L. Ryan, R. M. (1985a). *Intrinsic motivation and self-determination in human behavior*. New York: Plenum Press
- Deci, E. L. ve Ryan, R. M. (1985b). *Intrinsic motivation and self-determination in human behavior*. New York: Plenum.
- Deci, E. L. ve Ryan, R. M. (2000). The " what" and " why" of goal pursuits: *Human Needs And The Self-Determination Of Behavior*. *Psychological Inquiry*, 11(4), 227- 268.
- Deci, E. L. ve Vansteenkiste, M. (2004). Self-determination theory and basic need satisfaction: *Understanding Human Development In Positive Psychology*. *Ricerche Di Psicologia*, 1(27), 23-40.
- Deci, E. L. ve Ryan, R. M. (2008). Facilitating optimal motivation and psychological well-being across life's domains. *Canadian Psychology*, 49, 14–23
- Dilekmen, M. (1986). *Lise Öğrencilerinin Psikolojik ihtiyaçları*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Elliot, A. J. (2005). Approach and avoidance motivation and achievement goals. *Educational Psychologist*, 34(3), 169–189.

- Ercoskun, H. ve Nalçalı, A. (2005). İlköğretimde psikolojik ihtiyaçların yeri ve önemi. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 353-370.
- Erikson, E. H., Erikson, J. M., ve Kivnick, H. Q. (1997). *Coinvolgimenti vitali nella terza età*. Armando Editore.
- Esen, E., Soylu, Y., Siyez, D. M. ve Demirgürz, G. (2017). Üniversite öğrencilerinde toplumsal cinsiyet algısının toplumsal cinsiyet rolü ve cinsiyet değişkenlerine göre incelenmesi. *E-International Journal of Educational Research*, 8(1).
- Eşici, H. (2021). Beliren yetişkinlik dönemindeki bireyler için Temel Psikolojik İhtiyaçlar Ölçeğinin geliştirilmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 25(2), 443-454.
- Farber, B.A. (2006). *Self-disclosure in psychotherapy*. New York: Guilford Press.
- Feist, J., Fiest, G. ve Roberts, T.-A. (2008). *Kişilik teorileri*. New York: McGraw-Hill Companies, Inc.
- Geçtan, E. (1981). *Psikoanaliz ve sonrası*. İstanbul: Hürriyet Yayınları.
- Girgin Büyükbayraktar, Ç. Bozgeyikli, H. ve Kesici,Ş. (2018). Gençlerin psikolojik ihtiyaçları nelerdir?. *Opus Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8:3-3. Doi:10.26466/Opus.395945
- Glasser,W. (1998). *Choice theory a new psychology of personal freedom*. New York. Harper Collins.
- Grolnick, W. S., Deci, E. L., Ryan, R. M. (1997). *Internalization within the family: the self-determination theory perspective*. In J. E. Grusec ve L. Kuczynski (Eds.), *Parenting And Children's Internalization Of Values: A Handbook Of Contemporary Theory* (Pp. 135-161). New York: Wiley.
- Harrington, D. (2009). *Confirmatory factor analysis*. UK: Oxford University Press. DOI:10.1093/acprof:oso/9780195339888.001.0001.
- Heckert, T.M., Cuneio, G., Hannah, A:P., Adams, P.J., Droste, H.E., Mueller, M.A. ve diğerleri. (2000). Creation of a new needs assessment questionnaire. *Journal of Social Behavior ve Personality*,15(1), 121- 136
- Johnston, M.M. ve Finney, S.J. (2010). Measuring basic needs satisfaction: evaluating previous research and conducting new psychometric evaluations of the basic needs satisfaction in general scale. *Contemporary Educational Psychology*, 35, 280–296. Doi:10.1016/J.Cedpsych.2010.04.003
- Jones, R.N. (2001). *Theory and practice of counselling an therapy*. New York: Continuum.
- Karasar, N. (2009) *Bilimsel araştırma yöntemleri*, Ankara: Nobel Yayınları.
- Kartal, M. (2003). *Polis okulu öğrencilerinin psikolojik ihtiyaçları* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Erzurum: Atatürk Üniversitesi.
- Kaur, A. (2013). Maslow's Need Hierarchy Theory: Applications and criticisms . *Global Journal Of Management And Business Studies*. 3 (10), 1061-1064.
- Kirkland, R A., Karlin, N J., Babkes Stellino, M.ve Pulos, S. (2011): Basic psychological needs satisfaction, motivation, and exercise in older adults, activities, *Adaptation ve Aging*, 35:3, 181-19. doi:10.1080/01924788.2011.596764
- Kesici, Ş. (2008). Yeni Psikolojik İhtiyaç Değerlendirme Ölçeğinin Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması: Doğrulayıcı Faktör Analizi sonuçları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (20), 493-500.
- Mcclelland, D. (1961). *The achieving society*. Princeton, Nj: Van Nostrand Company Inc.
- Mcclelland, D. C. (1975). *Power: the inner experience*. New York: Irvington.
- Mcclelland, D. C. (1980). Motive dispositions: the merits of operant and respondent measures. *Review Of Personality And Social Psychology*, 1, 53-81.

- Mcclelland, D. C. (1985). *Human motivation*. Glenview, IL: Scott, Foresman.
- Mulwa, F.W. (2008). *Demystifying participatory community development*. Nairobi: Paulines Publications Africa
- Robbins, S. P. (2003). *Organizational behavior* (10.Baskı.). Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Ryan, R. M., ve Deci, E. L. (2000a). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55(1), 68.
- Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H., ve Müller, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: tests of significance and descriptive goodness of fit measures. *Methods of Psychological Research Online*, 8(2), 23-74.
- Selvi, K. ve Bozo, Ö. (2019). The dark side of bodybuilding: The role of bodybuilding activities in compensation of frustrated basic psychological needs. *Motivation and Emotion*, 1-19. doi: 10.1007/s11031-019-09805-6
- Sheldon, K. M., Ryan, R. M., Deci, E. L. ve Kasser, T. (2004). The independent effects of goal contents and motives on well-being: It's both what you pursue and why you pursue it. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 30, 475-486.
- Uygur, S. S. (2018). Yaşam doyumunun yordanmasında kendini açma ve sosyal desteğin rolü. *Ulusal Eğitim Akademisi Dergisi (UEAD)*, 2(1), 16-33.
- Üre,Ö., Kesici, Ş, Bozgeyikli, H. ve Sünbül, A.M. (2003). *Temel psikolojik ihtiyaçlar ölçeğinin geçerlik ve güvenilirliği*, VII. Ulusal PDR Kongresi Bildiri Özetleri Kitabı, Malatya
- Vlachopoulos, S. P. ve Michailidou, S. (2006). Development and initial validation of a measure of autonomy, competence, and relatedness in exercise: The basic psychological needs in exercise scale. *Measurement in Physical Education and Exercise Science*, 103, 179-201.
- Yamaguchi, I. (2003). The relations among individual differences, needs, and equity sensitivity. *Journal Of Managerial Psychology*, 18, 324-344.
- Zajonc, R. B. (1965). Social Facilitation. *Science*, 149, 296-274.
- Yanbastı, G. (1990). *Kişilik kuramları*. İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi.
- Yelkikalan, N. , Dalboy, Z. , Doğan, S. ve Oflaz, A. (2020). Covid-19'un maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi kuramına etkisi: durumsallık yaklaşımı bağlamında bir araştırma. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 15(2) , 139-165

Extended Summary

Introduction

Human beings are in need of some fundamental psychological needs as emphasized by several psychological theories (i.e., Deci ve Ryan, 2000; McClelland, 1985.). Autonomy (ability to manage decision in life), relatedness (having social relations with others to meet sense of belongingness), competence (having a sense of ability to achieve things in life), being respected, having fun, feeling superiority are just some of psychological needs that early theorists underlined (Deci ve Ryan, 2000; Glasser, 2001; Murray, 1938). Like basic physical needs (i.e., breathing, food, and shelter), psychological needs are also essential for a health physiological and psychological functioning (Arslan ve Coşkun, 2020; Arslan ve Coşkun, 2022). To this end, coming up with psychometrically reliable and valid tools to measure individuals' psychological needs are crucial for both the related literature and practice in the field. Thus, the current research aimed to develop culturally specific measurement tool for capturing psychological needs of young adults in Türkiye by taking Murray's (1938) psychological needs theory at the center. Overall, this newly developed scale is believed to be functional to be used for both further research in Turkish context and use in practice by mental health workers.

Method

This research was carried out to determine the psychological needs of adults. The purpose was to test the validity and reliability of the developed "Psychological Needs Scale. For doing that, the following steps were followed: Creating an item pool by collecting a preliminary qualitative data, analyzing the qualitative data, determining the items of the 25 subscales of the scale, getting expert opinion for content validity, trial application, and running the Factor Analyses. Considering the frequency, sensitivity and population size of the study sample, 1075 university students studying in 2019-2020 education season in public university in Türkiye enrolled in the study.

Findings

After forming draft items based on the information that obtained from the qualitative data, the item pool was prepared in accordance with the 25 basic psychological needs named by Murray (1938). According to Exploratory Factor Analysis (EFA) results, 306 out of 356 items were excluded as they were either below cut point factor loading of .50 or loading the same factor at the same time. EFA results for the remaining 50 items are displayed under Table 1 above. Moreover, a 4-factor structure was observed with these 50 items, respectively helpful/compassionate (positive social behavior) (20 items; 22.47% of the explained variance); sexuality consists of 9 items (Explained variance 13.59%), dominance/show off 12 items (Explained variance 13.68%), self-disclosure 9 items (Explained variance 9.21%). Then, this obtained structure was validated through Confirmatory Factor Analysis (CFA).

As a result of the CFA, item factor loadings of all 57 items were found to be above .30. Therefore, no item was further excluded from the scale as a result of CFA. However, in order to improve the fit index values, e2-e3, e4-e5, e37-e39 ve e45-e46, among the items with error coefficient modification links have been applied. Item fit indices obtained as a result of CFA are; CMIN= 4704,180, df=1165, CMIN/df=4.038, GFI=.85, AGFI=.82, NFI=.90, IFI=.91, TLI=.91, CFI=.91, RMSEA=.053. It shows that the 50-item and 4-dimensional structure obtained earlier with EFA was confirmed by the CFA.

Discussion, Conclusion, and Recommendations

The present study results revealed that 'Psychological Needs Scale' is reliable and valid tool in order to measure the psychological needs levels of adult population. Today, professionals often use projective methods when determining the psychological needs of individuals, which are the cornerstones of experiencing positive emotions. With this scale, psychological needs were transformed into a standardized test and a more simplified structure was introduced in scientific studies. The fact that the previously developed scales are intended to determine the degree of satisfaction of the basic

psychological needs in the work environment. Furthermore, the items in some scales for determining psychological needs are not clear enough or the sub-dimensions are limited. Additionally, the needs of today's people have changed by time, environment and conditions, which make it necessary to develop this scale. In addition, it is thought that the small number of items in the measurement tool will provide important advantages for the researchers and the participants in the applications related to the research. Considering these distinguishing features of the current measurement tool, it is believed that it will encourage future studies about the antecedents and consequences of people's fundamental psychological needs. The scale might also be used by the practitioners in the field like schools, psychological counseling services, public health policies and so on. Detecting vulnerabilities in various types of psychological needs, and applying preventative and interventionist strategies to address these dissatisfied needs will help creating physically, psychologically, and socially healthier societies. Despite these contributions, however, the results obtained from this study should be evaluated within some limitations. In this study, the data were obtained from university students, and it should be taken into account that age groups may have different needs. Again, considering the sociodemographic structure of our country, it should be kept in mind that there may be regional differences in the cultural context. For this reason, it will be useful to examine the psychometric properties of the scale on the data to be collected from different age groups and different cultures. Finally, the developed scale should also be examined in terms of concurrent validity. In future studies, using the current 'Psychological Needs Scale' with other similar early developed scales will boost the validity of it. Addressing all the mentioned limitations in future studies will obviously improve the current findings regarding the current measure.

Ek 1. Psikolojik İhtiyaçlar Ölçeği

Mad de No	Aşağıda psikolojik ihtiyaçları belirten ifadeler yer almaktadır. İfadelerden Hiç Yansıtmıyor (1) – Tamamen Yansıtmıyor (7) derecelerinden size en uygun olanı işaretleyiniz.	1	2	3	4	5	6	7
M1	İnsanlara elimden geldiği kadar iyilikler yapmak isterim.							
M2	İnsanlığa faydalı olacak şeyleri keşfetmek isterim.							
M3	Başkalarına faydalı olma fikri hoşuma gider.							
M4	Yardıma ihtiyacı olan insanlara yardım etmemek/edememek beni üzer.							
M5	Çevremdekiler için fedakârlık yapmayı severim.							
M6	İhtiyacı olan insanlara faydalı olmak beni mutlu eder.							
M7	Yaptığım işler başkalarına faydalı oldukça değer kazanır.							
M8	Başkalarına katkıda bulunduğumu görmek beni mutlu eder.							
M9	İnsanlığa faydalı olma mücadelesi vermiş kişileri rol model alırım.							
M10	İnsanlara karşı cömert olmak isterim.							
M11	Hasta ya da üzgün oldukları zaman insanlara yardım ederim							
M12	Başkalarına yardımda bulunmanın en önemli değer olduğunu düşünürüm.							
M13	Bencil bir şekilde yaşama fikrinden rahatsız olurum.							
M14	Olaylarda kendimi başkalarının yerine koyarım.							
M15	Toplum gönüllülerinin yaptıkları işlere imrenirim.							
M16	İnsanların farklı durumlarda nasıl davranacaklarını tahmin etmeye çalışırım.							
M17	İnsanların davranışlarının nedenlerini çözümlenmeye çalışırım.							
M18	Olaylarda insanların ne hissettiklerini gözlemlerim.							
M19	İnsanları anlayarak hoşgörülü davranmaya çalışırım.							
M20	Yakınlarımla benim için içtenlikle iyilik yapmalarını isterim.							
M21	Cinsel olarak uyarılmaktan hoşlanırım.							
M22	Cinsel konular beni heyecandırır.							
M23	Cinsel olarak ilgi duyduğum kimselerle etkinliklere girmekten hoşlanırım.							
M24	Cinsel içerikli hayaller/fanteziler kurarım.							
M25	Karşı tarafla fiziksel temas isterim.							
M26	Cinsel konular ile tartışmalara katılmak isterim.							
M27	Aşkta fiziksel heyecan ararım.							
M28	Cinsel içerikli fıkralar anlatmaktan ya da dinlemekten hoşlanırım.							
M29	Karşımdakiyle konuşurken cinsel konular konuşmakta oldukça rahatım.							
M30	Her zaman lider olmak isterim.							
M31	Girdiğim ortamlarda üstünlüğümü gösteririm.							
M32	Görüşlerimi her zaman başkalarına kabul ettiririm.							
M33	Yönetirim.							
M34	Grubun davranışlarını yönetirim.							
M35	İnsanları yönlendiririm.							

M36	Bir kara alırken son sözü söylemek isterim.									
M37	Bir grupta öne çıkmak isterim.									
M38	İnsanların ne yapması gerektiğini söylerim.									
M39	Lider olmadığım sosyal gruplarda bulunmak istemem.									
M40	Emir veririm.									
M41	Diğer insanlara göre daha üstün özelliklerimin olduğunu düşünüyorum.									
M42	Beni anlayan birilerine kendimi açmak beni rahatlatır.									
M43	Tüm içtenliğimle ve samimiyetimle kendimi ifade edebilmeliyim.									
M44	Dinlenilmekten hoşlanırım.									
M45	İnsanların savunma hakkına sahip olduklarına inanırım.									
M46	Karalarımı alırken özgür irademi kullanmak isterim.									
M47	Hayattaki tercihlerimin sorumluluğunu kendim almak isterim.									
M48	Eğlenceyi severim.									
M49	Zor zamanlarda çevremdekilere cesaret veririm.									
M50	Kendimi rahatlatacak eylemlerde bulunurum.									